

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертатсионии 6Д.КОА-031 дар МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино» оид ба диссертасияи Рабиев Раҳматулло Маҳмадуллоевич дар мавзӯи «Таҳияи таркиб ва технологияи шакли дору дар асоси моддаҳои фаъоли биологӣ чойкаҳаки шахшул, ки дар Тоҷикистон мерӯяд», аз рӯи ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ пешниҳод шудааст

Комиссияи экспертӣ дар ҳайати доктори илмҳои химия профессор, Раҷабов У.Р. (раис), номзади илмҳои фарматсевтӣ, дотсент Сафарзода Р.Ш. ва номзади илмҳои тиб Урунова М.В., экспертизаи аввалия диссертатсияи унвонҷӯи кафедраи технологияи фарматсевтӣ ва фармакологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Рабиев Раҳматулло Маҳмадуллоевичро дар мавзӯи «Таҳияи таркиб ва технологияи шакли дору дар асоси моддаҳои фаъоли биологӣ чойкаҳаки шахшул, ки дар Тоҷикистон мерӯяд», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ аз рӯи ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ пешниҳод шудааст, гузаронида, чунин натиҷагирӣ кардаанд:

1. Кори диссертатсионӣ ба ихтисоси 14.04.01- Технологияи тавлиди доруворӣ мувофиқат мекунад ва барои ҳимояи расмӣ дар Шӯрои диссертатсионии 6Д.КОА-031 назди МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино» қабул шуда метавонад.

Таботати ҷароҳат ва сироятҳои ҷароҳатӣ яке аз масъалаҳои муҳими тиббии муосир ба ҳисоб меравад. Новобаста аз дастовардҳои муҳими ин масъала, ки ба афзудани миқдори беморони гирифтори бемориҳои фасоднокӣ пӯст ва бофтаҳо вобаста аст, имрӯз боқӣ мемонад. Дар марҳилаи муосири рушди илми тиб аз тарафи олимони тарихӣ ва доруҳои зиёд барои муолиҷаи раванди ҷароҳат ва сирояти ҷароҳат пешниҳод карда шудаанд. Аммо ғоизи баланди оризаҳои сироятӣ, пайдо шудани микроорганизмҳои резистентӣ нисбат ба доруҳои мавҷуда, суст шудани ақсуламалҳои иммунии умумӣ ва мавзиеи организм омӯзиши минбаъда, таҳия ва тақвими додани усулҳои таботатро

тақозо мекунад. Бо мақсади ҳаллу фасл намудани вазифаҳои дар пеш гузошташуда муҳаққиқон ва ҷарроҳони тибби амалӣ бештар ба доруҳои пайдоишашон табиӣ, ки дорои миқдори зиёди моддаҳои фаъоли биологӣ ҳастанд, таваҷҷуҳи хоса зоҳир мекунанд.

Таҳияи маводи доруворӣ дар асоси ашёи хоми растанигӣ самти ояндадори илми муосири фарматсия ба шумор меравад. Ин, пеш аз ҳама ба самаранокӣ ва таъсири фитопрепаратҳо вобаста аст. Заҳрнокии ками онҳо имконият медиҳад, ки бидуни хатари зухуроти номатлуб онҳоро ҳангоми муолиҷаи тӯлонӣ истифода намоянд. Илова ба ин дар байни маъданҳои гилӣ ба гили бентонитӣ низ таваҷҷуҳи бештар зоҳир карда мешавад.

Флораи Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои номгӯи бойи растаниҳои шифой мебошад, ки асрҳо дар тибби халқӣ истифода бурда мешаванд, аммо на ҳамаи онҳо ҳанӯз дар тибби расмӣ мавриди истифода қарор доранд. Яке аз чунин растаниҳо Чойкаҳаки шахшул (*Hypericum scabrum L*) аст, ки ба оилаи чойкаҳақҳо (Hypericaceae), тааллуқ дорад. Бо вучуди таҳқиқотҳо дар асоси моддаҳои фаъоли биологӣ Чойкаҳаки шахшул (*Hypericum scabrum L*) то ҳанӯз шаклҳои доругии ратсионалӣ вучуд надорад. Бо назардошти гуфтаҳои боло таҳияи шаклҳои доруворӣ босамар ва аз нигоҳи иқтисоди дастрас дар асоси МФБ-и Чойкаҳаки шахшул (*Hypericum scabrum L*) ва бентонитҳои Тоҷикистон яке аз масъалаҳои мубрами илми фарматсияи муосир ба шумор меравад.

Ба ин васила **Мақсади таҳқиқот** таҳияи илман асосноки таркиб ва технологияи малҳами доруи хосиятҳои ҷароҳатсӯхаткунанда ва зиддимикробӣ дар асоси экстракти ғализи чойкаҳаки шахшул, ки дар Тоҷикистон мерӯяд ба шумор меравад.

Навгони илми таҳқиқот. Бори нахуст таркиб ва технологияи экстракти ғализи растани чойкаҳаки шахшул (ЭҒЧШ) ва малҳамӣ таҳия шудааст ва барои он лоиҳаи регламенти технологӣ (РТ) омода шудааст. Дар асоси таҳқиқотҳои биологӣ муқаррар карда шудааст, ки малҳами экстракти ғализи растани чойкаҳаки шахшул (ЭҒЧШ) дорои таъсири

чароҳатсиҳаткунандагӣ ва зиддимикробӣ аст, ҳамчунин безарарии он хангоми захролудшавии шадид ва музминӣ исбот шудааст. Навгонии таҳқиқот бо нахустпатенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дифоъ карда шудааст.

Аҳамияти назарияви ва илмию амалии таҳқиқот: Дурнамои истифодаи экстракти ғализи растании чойкаҳаки шахшул дар шаклҳои доругӣ асоснок карда шудааст. Технологияи экстракти ғализи растании чойкаҳаки шахшул, ки дар Тоҷикистон мерӯяд, таҳия шудааст. Дар асоси таҳқиқотҳои фармако-технологӣ, физико-химиявӣ ва фармакологӣ, таркиб ва технологияи малҳам таҳия шуда, нақшаи технологӣ, лоиҳаи регламенти технологии истехсоли малҳами экстракти ғализи растании чойкаҳаки шахшул (ЭҒЧШ) тартиб дода шудааст.

Интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Аз рӯи мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ 15 маводи чопӣ, аз ҷумла 4 мақолаи илмӣ дар маҷлаҳои тақризишавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 10 фишурда дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналхалқӣ ва як нахустпатент нашр гардидаанд.

Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, 5 боб, хулоса ва феҳристи адабиёт иборат буда, дар 163 саҳифаи чопи компютерӣ навишта шудааст. Дар диссертатсия 11 расм, 28 ҷадвал чой дода шудаанд. Руйхати адабиёт 167 номгӯйро дар бар мегирад, ки 11 номгӯй бо забонҳои хориҷианд.

ЭРОДҲО

1. Танҳо истифода намудани маводи тадқиқшавандаи малҳами «Скабробент» дар калламушҳо ин нишондиҳандаи захрнокии шадид нест. Мумкин аст ин мавод ба хун ҷаббида нашавад, барои ин декапитатсияи калламушони сафед зарурият надошт.
2. Барои муайян намудани захрнокии шадид меъёрҳои баланди ҷӯшобаи чойкаҳак (настой) бо роҳи ворид намудани он ба дохили меъда дар тӯли 14 шабонаруз қобили қабул аст.
3. Муайян намудани захрнокии музминӣ на кам аз 3 моҳро талаб мекунад. Онро ҳам бо роҳи ба дохили меъда ворид намудани ҷӯшобаи чойкаҳак, яъне маводи тадқиқшаванда амалӣ намуда, пасон морфологияи узвҳоро муайян намудан лозим аст.

4. Барои равшанӣ андохтан диссертант ҳангоми қиёс намудани хосиятҳои малҳами «Скабробент» бо малҳами Вундехил таркиби малҳами Вундехилро бояд баррасӣ мекард. Малҳами СК-дермро ҳамчун маводи мукоисавӣ истифода намудан қобили қабул нест зеро, ки таркиби он аз гормон иборат аст.

Эродҳои баррасишуда ҳусни рисоларо коста намекунанд. Комиссия ба ҳулосае омад, ки диссертасияи Рабиев Раҳматулло Маҳмадуллоевич дар мавзӯи «Таҳияи таркиб ва технологияи шакли дору дар асоси моддаҳои фаъоли биологии чойқаҳақи шахшул, ки дар Тоҷикистон мерӯяд», аз рӯи ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ ба Шурои диссертатсионии 6Д.КОА-031 дар МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои фарматсевтӣ пешниҳод карда шавад.

2. Шаҳодатномаи супоридани имтиҳонҳои номзадӣ 15 феввали соли 2023 аз ҷониби Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дода шудааст.

3. Дар автореферат нуқтаҳои асосии диссертатсия инъикос ёфтаанд.

4. Ба ҳайси муассисаи пешбар Муассисаи илмию таҳқиқотии “Маркази инноватсионии Хитою Тоҷикистон оид ба маҳсулоти табиӣ”-и АМИТ (ш. Душанбе, Тоҷикистон) тавсия шудааст.

5. Ба ҳайси муқарризони расмӣ тасдиқ кардани шахсони зерин тавсия карда мешаванд:

1) доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессор Олимов Неъмат Қаюмович, мудирӣ кафедраи фармакогнозия ва стандартизатсияи маводи доруворӣ Институти фарматсевтии Тошканти Ҷумҳурии Узбекистон.

2) доктори илмҳои химия, профессор Муҳидинов Зайниддин Қамарович, сарҳодими илмии озмоишгоҳи Пайвастагиҳои калонмолекулаи институти химияи ба номи В.И. Никитин.

Раис:

доктори илмҳои химия профессор

У.Р. Раҷабов

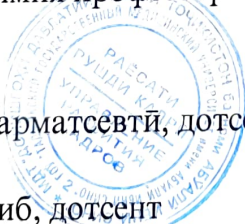
Аъзои комиссия:

номзади илмҳои фарматсевтӣ, дотсент

Р. Сафарзода

номзади илмҳои тиб, дотсент

М.В. Урунова

